

ment zouden vragen om een theologische faculteit, waarvan het positief christelijk karakter gewaarborgd zou zijn, en na de met zekerheid te wachten verwerping tegen elke theologische faculteit hoe dan ook zouden stemmen ²²⁾).

Zo was de stand van zaken, toen Gunning in de vorm van een open brief aan Kuyper in „De Standaard” van 13 december 1875 ²³⁾ een gedachte lanceerde, die eveneens veel gelijkenis vertoont met de door C.N.S. niet gevolgde wenk van de commissie van drie.

Zijn ingezonden stuk begint met de verklaring dat hij, anders dus dan Kuyper, steeds prijs stelde en nog blijft stellen op het behoud van de theologische faculteiten aan de rijksuniversiteiten, niet als een recht, maar als een plicht van de kerk „jegens vaderland en wetenschap”. Hij is echter gaan twijfelen aan de juistheid van zijn standpunt, nu hij ziet dat uitgerekend de radicalen, die altijd de opheffing van de theologische faculteit begeerd hebben als uitvloeisel van de scheiding van kerk en staat, zich in de discussie over de ontworpen Hoger-Onderwijswet ontpoppen als voorstanders van de handhaving dier faculteit.

Inderdaad werd, behalve van orthodoxe, ook van kerkelijk-vrijzinnige en politiek-liberale kant er op aangedrongen dat de theologische faculteiten, zij het als faculteiten der godsdienstwetenschap, in stand zouden blijven ²⁴⁾).

Dit alles zou eerst beslist worden in maart en april 1876. Toen Gunning enkele maanden eerder zijn voorslag publiek maakte, was het echter al duidelijk, dat de theologische faculteiten een goede kans op voortbestaan hadden, maar voor de orthodoxie nog veel aanstotelijker zouden worden dan zij al waren. Dit is het wat Gunning tot zijn stap bewogen heeft. De zwenking der liberalen verklaart hij — we zijn in de dagen van de Kulturkampf — uit hun lust „om zoo mogelijk Von Bismarcks voorbeeld te volgen: de Kerk, die tot hun verbazing en teleurstelling levenskracht toont, aan banden te houden door staatsinvloed op benoemingen en inrichtingen in de theologische faculteit.” Dit brengt hem tot de vraag, of men in de bestaande toestand moet

²²⁾ Briefwisseling Groen-Kuyper, blz. 356.

²³⁾ Herdrukt in *J. H. Gunning J.Hz.*, Prof. Dr. J. H. Gunning. Leven en Werken, dl. II, z.j., blz. 672 vlg.

²⁴⁾ Vgl. *A. Kuyper*, Revisie der Revisie-legende, 1879, blz. 29 v. Onder de protesten waren er van de Hervormde Synode en van de theologische faculteiten te Leiden en Utrecht: *De Geer*, a.w., blz. 151 v. In zijn polemieek met W. H. de Beaufort over deze kwestie schreef Kuyper de zwenking der liberalen toe aan vrees voor het wederoplukende Calvinisme. Vgl. *A. Kuyper*, „Onnauwkeurig?”, blz. 9—20.